

Dialogmøde om byrum og livet mellem husene i Jernbanebyen / på Godsbaneterrænet

Forslag og perspektiver

Afholdt af Vesterbro Lokaludvalg og
Netværksgruppen Otto Busses Vej

Torsdag den 26. januar 2023

Indhold

Forord	side 3
Visioner for den nye bydel	side 4
Illustrationer over området	side 5
Dialogmødets formål og program	side 6
Fem fine fortællinger fra fremtiden - interview	side 7
Masterplanen for Jernbanebyen og kompleksiteten i udvikling af byrum	side 8
Eksterne perspektiver fra skarpe byudviklingsprofiler	side 9
Stig på toget!	side 10
Deltagerliste	side 11

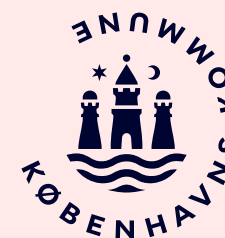
Marts 2023, København, Vesterbro

Dialogmødet blev arrangeret af Øystein Leonardsen, Per Skovgaard Andersen og sekretariatet for Vesterbro Lokaludvalg og Netværksgruppen for Otto Busses Vej.

Foto: Per Skovgaard Andersen og sekretariatet

Layout: Sekretariatet for Vesterbro Lokaludvalg

Illustrationer: COBE og Roar Lerche

Vesterbro Lokaludvalg

Forord

ved lokaludvalgets forperson

Illustration: Cobe

Området ved Otto Busses Vej, også kaldet Godsbaneterrænet eller Jernbanebyen, har i mere end 100 år dannet ramme om DSB's centralværksted. Nu skal området byudvikles, og som overordnet princip står der i Kommuneplanen 2019, at **"Københavns Kommune ønsker, at Godsbaneterrænet bliver et fyrtårn for, hvordan kommunen fremover vil have fokus på det grønne, når nye byområder udvikles.** Derfor skal der på Godsbaneterrænet etableres en grøn struktur med en offentlig park, begrønnede byrum og grønne offentligt tilgængelige private friarealer i størrelsesordenen 9-12 hektar. Desuden skal den **vilde natur**, der findes på Godsbaneterrænet, så vidt muligt bevares". "I området er der en særlig selvgroet stemning, som skal bevares."

Vesterbro Lokaludvalg har siden kommuneplanens vedtagelse arbejdet ud fra to hovedspor: På den ene side at få skabt en bydel, som med **stor mangfoldighed** i boligformer og med de nødvendige faciliteter som skole, kulturinstitutioner, og erhverv kan finde sin egen identitet. Og på den anden side være en bydel, som kan **medvirke til at opfylde nogle af de behov**, som de nærliggende bydele mangler – især idrætsfaciliteter og grønne områder.

Vesterbro Lokaludvalg har lagt vægt på, at området udvikles med respekt for dets historie – at kulturarven bliver identitetsmarkøren i byudviklingen, ikke som en museums-kulisse men i form af en relevant pulserende by.

Allerede i august 2020 afholdt vi det første **dialogmøde** om området, og her kom der mange vigtige synspunkter frem fra de mere end 80 deltagende borgere og interessenter. Blandt deltagerne var der et udstrakt ønske om at **understøtte byliv og aktivitet i området** og i de rum, der skal udvikles. Flere funktioner bør tænkes ind i alle rum, og der skal skabes **samlingspunkter**, hvor flere kan lave ting sammen. Der skal være fokus på at **skabe liv** på forskellige tidspunkter af døgnet og samlingspunkter, der kan binde området sammen. Og der skal også være plads til

det stilfærdige og hemmelighedsfulde, parallelt med **det levende og sociale**. Det blev pointeret, at de eksisterende aktiviteter så vidt muligt skal bevares og blive del af det nye fællesskab, f.eks. at allerede velfungerende værkstedsfællesskaber i området videreføres i byudviklingen. Samtidig med **plads og rum til at nye organiserede og uorganiserede fællesskaber** kan opstå og blomstre.

Efter en arkitektkonkurrence i foråret 2021 er vi kommet ind i en ny fase, hvor det vindende firma, COBE-arkitekter med deres plan **"Jernbanebyen – på sporet af en grøn, bæredygtig bydel"**, skal stå for helhedsplanen for området, hvorudfra lokalplanernes skal laves.

Vesterbro Lokaludvalg har løbende været i dialog med ejerne, kommunen og COBE om udformningen af området. Særligt har Vesterbro Lokaludvalg været optaget af at der skabes en **varieret by med plads** til en bred beboersammensætning, plads til skole, de unge, idrætsfaciliteter og værksteder. Senest har Vesterbro Lokaludvalg afholdt to dialogmøder med indbudte deltagere, ét om værksteder og kreative erhverv og dette om byrum og livet mellem husene ud fra en erkendelse af vigtigheden af, at lokalplansarbejdet kvalificeres også på de to områder.

Hvordan man **skaber gode byrum og en varieret og livlig by med gode fællesskaber** bliver centralt at tænke ind i den kommende lokalplan. Dette er afrapporteringen af dialogmødet om Byrum og Livet mellem Husene, hvor ca. 40 interessenter deltog og er tænkt som et **kvalitativt input til lokalplanprocessen**. Ved at bringe forskellige aktører sammen til at dele deres indsigt i og drømme om det gode byliv, får vi kvalificeret det fremtidige arbejde, så virkeliggørelsen af Jernbanebyen bliver præcis så ambitiøs, som kommuneplanen lægger op til.

**Helle Warburg, stedfortrædende forperson
Vesterbro Lokaludvalg**

Visioner

for den nye bydel

PLADS TIL AT VÆRE MENNESKE I STORBYEN

Vesterbro Lokaludvalgs vision for byrum og livet mellem husene i Jernbanebyen tager udgangspunkt i den mere overordnede vision om **en grøn og bæredygtig bydel** – en varieret by med plads til en bred beboersammensætning, plads til gode gennemtænkte kommunale institutioner – som skole, daginstitutioner, plejehjem og sociale institutioner – samt en fremskrivning af områdets kulturarv.

Delvisionen om byrum og det levede liv mellem husene, hviler på tre ben.

- Det første ben refererer til **områdets kulturarv**. Byrummene skal emme af de kvaliteter, der allerede er i området udtrykt som Københavns eget værksted.
- Det andet ben omfatter et stærkt lokalt ønske om meget mere grønt på Vesterbro – **der er behov for, at byen og københavnere kan ånde**. Området skal være fyrtårn for, hvordan kommunen fremover vil have fokus på det grønne, når nye byområder skal udvikles.
- Det tredje ben peger på et påtrængende behov for at skabe gode forhold for forskellige **fællesskaber og rekreativ udfoldelse**. Der skal være gode rammer for, at idrætten, kunsten og kulturen kan dyrkes, spire og blomstre. Her er et efterslæb på Vesterbro, og det er derfor vigtigt, at særligt idrætsfaciliteterne gør, at Vesterbro som minimum kommer på niveau med resten af København.

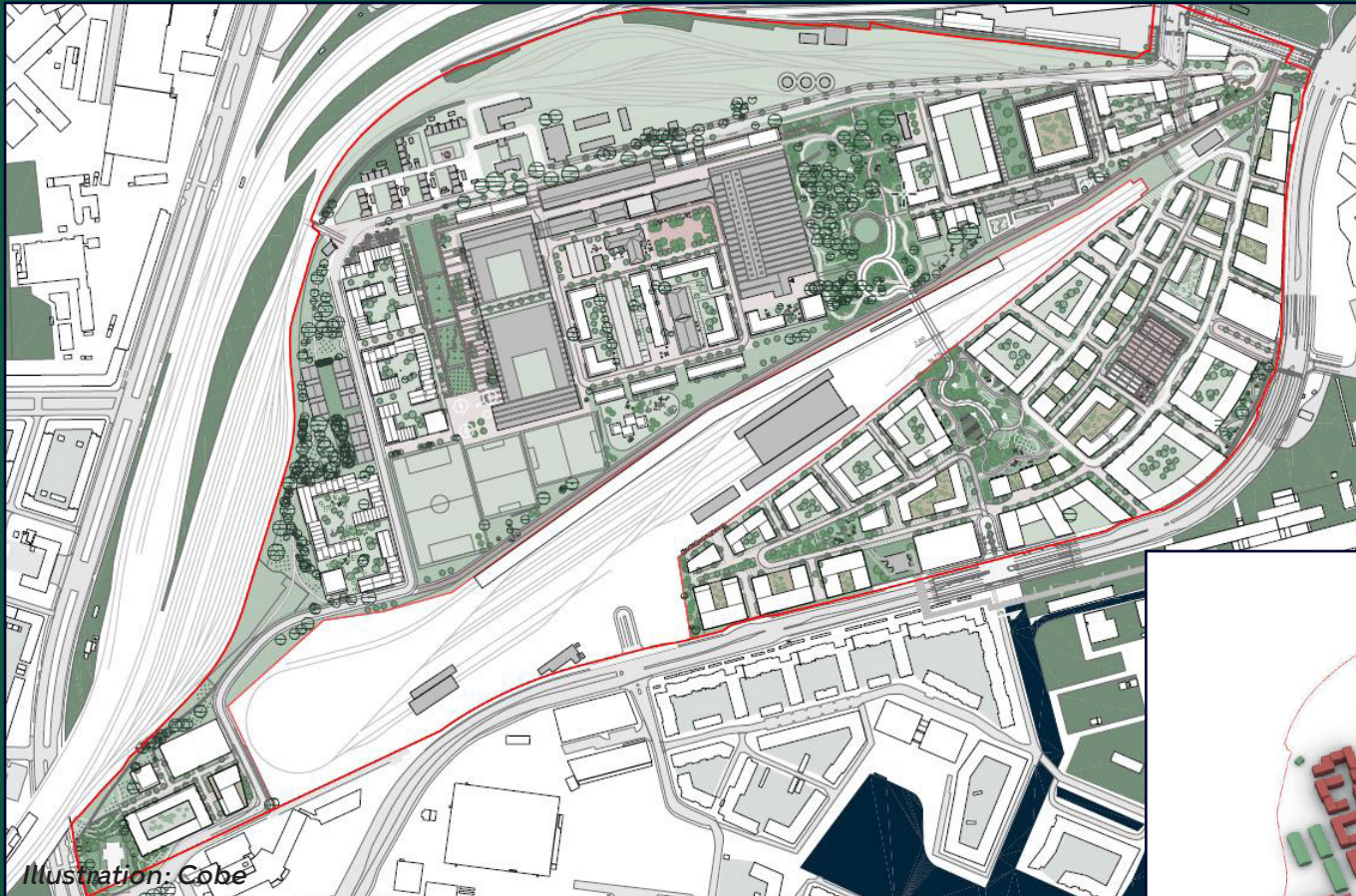
Dertil har Vesterbro Lokaludvalg i et høringsvar, der blev afgivet den 28. august 2021, påpeget at det er vigtigt, der etableres **forskellige typer byrum fra privat over semiprivat til offentligt**. Byrummene bør programmeres i sammenhæng med tilstødende bygningsfunktioner og bør udformes med en sådan **fleksibilitet**, at nye beboere og brugere selv har mulighed for over tid at tilpasse rummene, så de kan imødekomme nye ønsker og behov. Sådanne lokale 'kvarterpladser' har potentiale til at skabe **identitet** for kvarteret og blive samlingssted for omkringliggende beboelse.

Vesterbro Lokaludvalg peger også på vigtigheden af at se nærmere på kantzoner, der fungerer som overgang mellem bygning og byrum. Her kunne for eksempel **etableres byhaver**. Kantzoner designet til ophold vil give mere tryghed i gadebilledet samt mulighed for borgerinddragende grønne aktiviteter, der medfører ansvarsfuld brug af byrummet og en **øget lokal ejerskabsfølelse**.

Endelig mener Vesterbro Lokaludvalg, at "vævet" som er COBES strategiske greb, som byområdets gader, stræder og forbindelser skal **skabe rum for tryghed og ophold** ligesom gårdene i den karréstruktur, det gamle brokvarter Vesterbro har.

Kort sagt er visionen for byrum og livet mellem husene, at der er **PLADS TIL AT VÆRE MENNESKE I STORBYEN**.

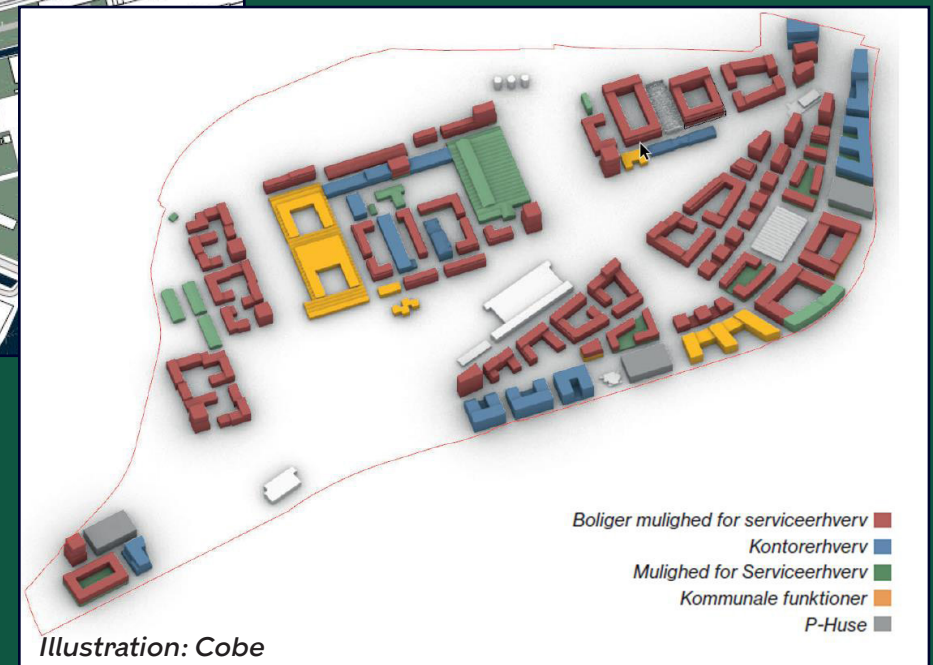
Illustrationer over området

Begge illustrationer vist her på siden er fremlagte forslag. De er ikke politisk vedtaget.

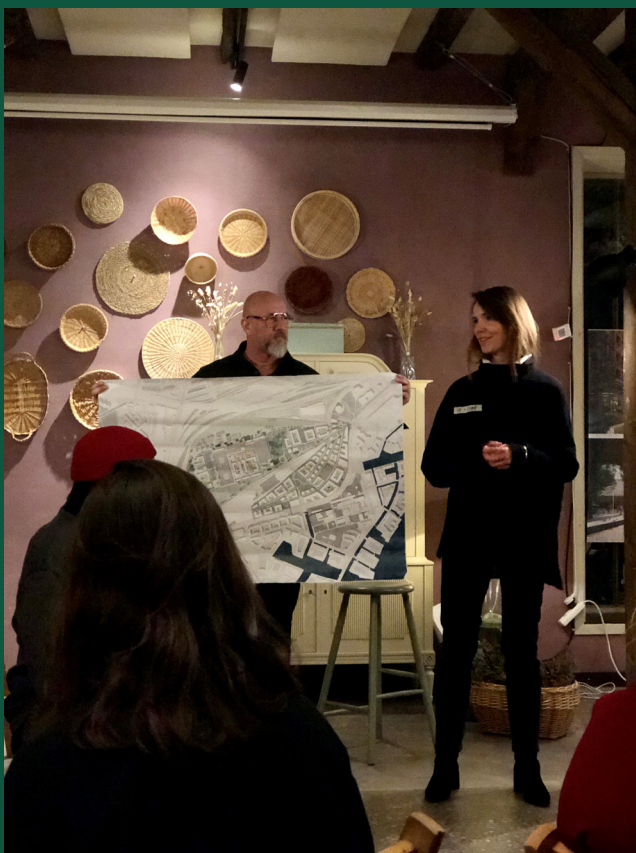
Øverst til venstre: Foreløbig oversigt over Godsbaneterrænet/Jernbanebyen, som området skal bebygges.

Nederst til højre: Foreløbig oversigt over voluminer og deres anvendelse.

Dialog- mødet

Formål & Program

Formål

Vesterbro Lokaludvalg har i lang tid været dybt involveret i arbejdet med den kommende bydel på Godsbaneterrænet, Otto Busses Vej, også kaldet Jernbanebyen. Vesterbro Lokaludvalg har i det første høringsvar skrevet:

“Byrum og kantzoner. Det er vigtigt, at der etableres forskellige typer byrum fra privat – semiprivat – offentligt. Byrummene bør programmeres i sammenhæng med tilstødende bygningsfunktioner, og bør udformes med en sådan fleksibilitet, at nye beboere og brugere selv har mulighed for over tid at tilpasse rummene til at møde nye ønsker og behov. Sådanne lokale ‘kvarterpladser’ har potentiale til at skabe identitet for kvarteret og blive samlingssted for omkringliggende beboelse.”

Formålet med dialogmødet om “Byrum og livet mellem husene” er at få en bred debat om udviklingen af bydelen med henblik på både at kvalificere arbejdet med den kommende lokalplan og at samle grundejere, det vindende arkitektfirma, kommunens forvaltninger og Vesterbro Lokaludvalg, professionelle aktører med indsigt i byrum og livet mellem husene, samt interesserede borgere for at skabe en fælles forståelse af, hvordan vi skaber en spændende by med et godt byliv.

Program

Dialogmødet var planlagt som en dynamisk samtale – modereret af urbanist, **Niels Bjørn**, i BaneGaarden på Otto Busses Vej.

Første del af samtalesalonen handlede om planen for Jernbanebyen og den igangværende proces.

COBE fortalte om masterplanen for Jernbanebyen ved **Io Maria Schønherr**.

Stadsarkitekt **Camilla van Deurs** om processen med udviklingen af Jernbanebyen.

Sidste del indeholdt eksterne perspektiver fra skarpe byudviklingsprofiler:

Steffen Steen Kristensen fra FællesGro – om det grønne som bylivsgenerator.

Mette Prag fra Plads – om byliv for hele byen.

Asal Mohtashami fra AIM-Byliv – om hvordan vi undgår at ekskludere nogle grupper.

Samtalsalonen indbød til løbende samtale, input og spørgsmål, hvor de mange perspektiver blev sat i spil og var med til sætte fokus på byrum og livet mellem husene.

Fem fine fortællinger fra fremtiden

Interview

I forbindelse med samtalesalonen om det fremtidige byliv og de kommende byrum i Jernbanebyen, har vi bedt moderator og urbanist Niels Bjørn fortælle lidt om sig selv, hans blik på processen og hvad fremtiden mon kan byde på.

Niels Bjørn, du blev inviteret til at modere en samtalesalon om byrum og byliv i den kommende Jernbaneby. Kan du ikke sætte lidt ord på dig selv, og hvad du er optaget af?

Jeg arbejder med byudvikling over hele landet, typisk i de tidlige processer, hvor der er brug for at forstå, hvad der er rigtigt og kloget at gøre, og hvem man skal have dialog med undervejs. Jeg har arbejdet meget med socialt udsatte byområder og har derigennem udviklet et blik for, at der er mange mennesker, som ofte ikke inkluderes i beslutningerne. Vi er som mennesker vidt forskellige, og vi har forskellige behov og interesser. Byen er vores allesammens, og det, jeg grundlæggende er optaget af og arbejder med, er, hvordan vi på forskellige måder kan sikre, at den by, vi udvikler, bliver inkluderende og velfungerende for flest mulige.

Vi valgte at bruge "samtalsalonen" som metode. Hvorfor mener du, at det er et godt format for dialog?

Jeg har lavet en del samtalesaloner og er vild med formatet, fordi vi signalerer, at vi sammen ønsker at blive klogere. Det er ikke en debat, hvor man diskuterer og stiller synspunkter skarpt op overfor hinanden. En salon er et rum, hvor man giver kloge tanker og erfaringer plads, så de kan inspirere til dialog og bedre beslutninger. Så selv om der kan være mennesker i rummet, som er rygende uenige, forsøger jeg som moderator ikke at spidse uenighederne til men tværtimod at finde frem til de spørgsmål, som er de centrale, og den viden, der skal til, for at finde løsninger. Nogle gange er der fx modsatrettede interesser mellem ejendomsudviklernes kapitalinteresser og borgernes

ønsker. Kan vi ved at bruge en blød salon som metode åbne for, at ejendomsudvikleren ser en interesse i at tage borgerne med på råd – uanset om det skyldes damage control eller en oprigtig interesse i at lytte – så gør vi med salonen noget konstruktivt. Og det har vi brug for i byudvikling.

Til samtalsalonen blev Jernbanebyens særlige arkitektoniske kvaliteter fremhævet. Hvilke muligheder for det gode byliv lægger du særligt mærke til?

Jeg lægger mærke til, at der er dygtige og kloge mennesker, som spiller ind med konkrete bud på, hvordan Jernbanebyen kan blive et sted, som mange mennesker får ejerskab til, et levende sted for byen, og ikke kun for de kommende beboere i området. Her er det grønne noget unikt, som kan samle liv og engagement. Men samtalsalonen gjorde det også klart, at det kræver den rette kuratering at opnå det. Dvs. der skal involveres mennesker, der er professionelle til, hvordan man kurterer sådan et område og engagerer andre.

Det er selvfølgelig banalt, at selv det bedste design ikke kan stå alene. Der skal også mennesker og den levende natur til. Hvad mener du, at kommune og grundejere skal være opmærksomme på i den sammenhæng?

Vær opmærksomme på den konflikt der kan udvikle sig mellem "dem" og "os", dvs. de kommende beboere i Jernbanebyen, og byens øvrige borgere, der kommer gennem og/eller bruger Jernbanebyens kommende funktioner og rekreative tilbud. Især med tanke på, at ejendomsudvikleren ønsker at opføre punkthuse, som distribuerer udearealerne virkelig dårligt, er der risiko for sådan en konflikt. Med karrébyggeri, eksempelvis, som på Vesterbro, kan der blive plads til det hele: Beboerne oplever tryk og ro i deres fælles gård, hvor kun naboer har adgang. På gaden og i byrummene er alle til gengæld velkomne. Det er vigtigt, at lokalplanen tager højde for den graduering, for hvis man ikke zonerer – som det

hedder – men lader alle udeareal være tilgængeligt for alle, så risikerer vi nemt at ende i en situation, hvor beboerne i området får lyst til at skærme sig mod udefrakommende fx ved sætte hegn eller skilte op om, hvordan man må opføre sig og lignende.

Her til sidst vil jeg gerne høre, hvad du tænker vi, der ikke ejer eller bestemmer, skal fokusere på i den kommende tid?

Mit forslag er, at I skal fokusere på, hvordan jeres egen rolle fremadrettet kan være aktivt medskabende: Kan I tage værtskab for noget? Igangsætte noget, som kan gro i de kommende år, frem til byggeriet for alvor går i gang? Kan I fortsætte dialogen med ejendomsudviklerne, som åbner deres øjne for lokalrådets behov og ønsker, og kan I hjælpe ejendomsudviklerne med at se en forretningsmodel i at udvikle til andre og flere end de, der skal flytte ind i de kommende boliger?

Masterplanen for Jernbanebyen og kompleksiteten i udvikling af byrum

Samtalesalonen lagde ud med at invitere Stadsarkitekt, Camilla Van Deurs, og projektleder fra Cobe-arkitekter, Io Maria Scønherr, til en samtale om den store masterplan for den nye bydel og om hvilke drømme og håb, der er lagt i planen for den nye bydel.

Io Maria Andersen Schønherr, Cobe-arkitekter

"Vi er gået til opgaven med stor ærefrygt og respekt for de eksisterende kvaliteter. Med udgangspunkt i eksisterende grønt har vi planlagt store, grønne frirum, men også introduceret et nyt lag grønt, der væver beplantning helt ind i hvert gaderum. Konkret betyder det, at bydelen kommer til at få en bred vifte af grønne ophold og mødesteder for alle aldre og køn. Derudover er der bl.a. planlagt to store centrale byrum, hvor der vil være plads til de helt store events, og så en lang række mindre byrum med godt mikroklima. Endelig rummer det store toldlager ud mod Vasbygade en fin mulighed for et stort overdækket byrum - solen skinner jo ikke hele tiden! Vores ønske har været at skabe rammerne om det gode hverdagsliv, hvor byrummet bliver en forlængelse af dagligstuen."

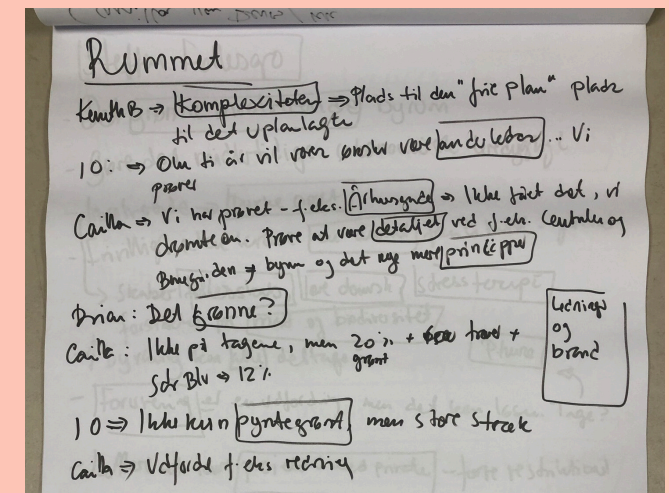
Camilla van Deurs, stadsarkitekt

"Udfordringen for Jernbanebyen bliver at finde den rette balance mellem det programmerede, det der står med paragraffer i lokalplanen og samtidig give plads til den mere organiske og spontane udvikling. Jeg drømmer jo også om, at der skal være plads til de kreative erhverv, og at vi tør skubbe til 'plejer'."

"Men jeg kan da godt være bekymret for, om der nu også bliver plads nok til det grønne og om de kreative erhverv reelt kan få råd og plads - varebiler og værksteder er en udfordring".

Kompleksiteten består i at finde den gode balance mellem det planlagte og uplanlagte, og samtidigt holde døren på klem til de behov, der opstår i fremtiden, som kan se ganske anderledes ud om ti år, hvor bydelen bliver til virkelighed. Der tænkes i kreative funktioner, programmering og identitet. Men ét er sikkert, bydelen skal ikke bare fungere som afgrænset område, det skal blive en bydel på Vesterbro, der hænger godt sammen med resten af København.

Eksterne perspektiver fra skarpe byudviklingsprofiler

Samtalesalonen havde indbudt særlige byudviklingsprofiler til at give input til, hvad man skal være opmærksomme på i udviklingen af nye bydele, og hvilke løsninger, der kan tages i brug for at skabe levende og trygge byrum.

Steffen Steen Kristensen, Fællesgro

"At dyrke haver i byen engagerer mennesker i fællesskaber, som samtidig skaber plads til biodiversitet og forebygger f.eks. stress. Man skal dog være opmærksom på, at gode byhaver kræver en ansat gartnerfaglig facilitator. Ellers dør

det hurtigt ud. Desuden er det også afgørende, at de kommende aktiviteter også kan hvile i sig selv økonomisk."

Mette Prag, Plads

"Planlæggere arbejder meget med den fysiske infrastruktur; veje, kloak osv. Men hvad med den sociale og kulturelle infrastruktur? Her er det at mødes "om noget" meget vigtigt. Derfor vil det være klogt at inddrage lokale social-kulturelle aktører - f.eks. SydhavnsCompagniet, men også placeringen af f.eks. biblioteker, boldbaner mv. er med til at skabe byliv, hvis de hænger godt sammen."

Asal Mohtashami, AIM

"Som feministisk planlægger, har jeg set hvordan et mere mangfoldigt blik har skabt rammer for inkluderende byrum og

dermed byliv - omdannelsen af Under Buen (parkeringspladserne under Bispeengsbuen) er et godt eksempel. Her handler det også om at anerkende konflikten og finde måder at rumme konflikterne, som altid kan opstå."

Der findes ingen lette løsninger til at skabe levende byrum og liv mellem husene. Det er et af de 'vilde' problemer, hvor der ikke findes noget 'quick fix' eller en opskrift at følge. Men der findes viden og fagligheder derude, som kan bidrage til virkeliggørelsen af visionen. Vi ved fx, at hvis vi inddrager de små, kreative tidligt i processen, så kan vi måske sørge for, at der kan komme en byhave, der hvor et klimaanlæg ellers kunne stå, eller et samlingssted med forskellige formålsdrevne fællesskaber, der bidrager positivt til kulturen i byrummet. Det er en klar anbefaling, at disse inddrages tidligt i processen. Det ved vi, virker! Dermed ved vi også, at hvis der er en god social og kulturel infrastruktur, så bliver det en bydel, der kommer til at fungere. Det er det 6. plankoncept, eller planstrategiske greb, der skal tages i brug.

Stig på toget!

Hvis denne rapport gjorde dig nysgerrig, så er der rig mulighed for at være til at præge udviklingen

Du kan deltage i de løbende drøftelser i Vesterbro Lokaludvalgs arbejdsgruppe, som er struktureret som en uformel løbende drøftelse af forskellige relevante emner. Vi mødes ca. en gang om måneden i et par timer, hvor vi gør status og hvor vi inviterer relevante personer til at give et oplæg. Hvis du er interesseret, så meld dig til på denne mail: jspp0909@gmail.com – eller via Vesterbro Lokaludvalgs sekretariat på mail: vesterbrolokaludvalg@okf.kk.dk.

Københavns Kommune skal udarbejde en lokalplan, som kommer til høring formodentligt i efteråret 2023. Her vil der blive en række høringsmøder, som du kan deltage i, og hvor du kan give din mening til kende i form af et høringssvar. Hold øje med Vesterbrobladet, eller tilmeld dig til facebookgruppen "Venner af Jernbanebyen - Godsbaneterrænet - Otto Busses Vej" www.facebook.com/groups/255105238358214.

Så det er bare om at stige på toget – der bliver mange stop undervejs.

Deltagerliste

Moderator

- Niels Bjørn, Bureauet Niels Bjørn

Panel

- Camilla Van Deurs, Stadsarkitekt
- Io Maria Andersen Schönherr, COBE
- Asal Mohtashami, AIM-byliv
- Steffen Kristensen, Østergro
- Mette Prag, Plads

Grundejere & Arkitekter

- Torben Gleesborg, DSB Ejendomsudvikling
- Lars Bloch, DSB Ejendomsudvikling
- Frank Helner Venset, Freja Ejendomme
- Anne Rask Vendelbjerg, NREP
- Rune Boserup, Projektleder, COBE
- Nivah Ancher Hastrup, COBE

Aktører med indsigt på området

- Frederik Noltenius Busck, CPH Village
- Marlene Schiött Rasmussen, Bio-Bio BaneGaarden
- Michael Ulfstjerne, Emergency Architecture
- Mark Vacher, Københavns Universitet
- Bo Kousgaard, Vestia
- Jesper Harreby Thomsen, Vestia
- Diana Wedhi, GAME
- Reva Hagins, GAME
- Kenneth A. Balfelt, Kenneth Balfelt Team
- Johan August, Kenneth Balfelt Team
- Caroline Beck, Vesterbro
- Tessie Schumann, DISIE
- Brian Lentz, Direktør, SydhavnsCompagniet /Kgs. Enghave LU
- Søren Ejlersen, BaneGaarden

Københavns Kommune

- Louise Oveegaard Ploug, TMF
- Louise Ejstrup Theisen, TMF
- Malene Meier Schultz-Jørgensen, ØKF
- Aske Lium, ØKF
- Anna Hammer, Områdefornyelse TMF

Vesterbro Lokaludvalg/Netværksgruppe

- Øystein Leonardsen, VLU
- Per Skovgaard Andersen, Netværksgruppe OBV
- Badar Shah, VLU
- Laust Andreas Bredahl, VLU
- Jørgen Sprogøe Petersen, VLU
- Lone Billehøj, VLU
- Rikke Stampe, sekretariatsleder
- Anja Agnethe Kure
- Daniel Koudal, Netværksgruppe OBV
- Villy Sørensen, Netværksgruppen OBV
- Catherine Langer, Netværksgruppen OBV

Illustration: Cobe